

Ungas arbetsskador

Sammanfattning

- Skaderisken per tusen sysselsatt har ökat mer för unga i åldrarna 16-25 år jämfört med sysselsatta i åldrarna 26-64 år under de senaste åren.
- Det finns skillnader mellan könen när det gäller risken för unga att råka ut för ett allvarligt olycksfall. Det beror på könsfördelningen på arbetsmarknaden.
- Unga män har en högre risk att råka ut för en allvarlig arbetsolycka jämfört med män i åldersgruppen 26-64 år.
- Unga kvinnor har ungefär samma risk att råka ut för en allvarlig arbetsolycka som kvinnor i åldersgruppen 26-64 år.
- De vanligaste händelseförlopp som leder till allvarliga olycksfall bland unga är *maskiner för bearbetning och framställning* och *lasta, lossa bära eller flytta*. I åldersgruppen 26-64 år är olika typer av fallolyckor de vanligaste händelseförloppen.
- Bland unga utgör sårskador och frakturer varsin fjärdedel av diagnoserna, i åldersgruppen 26-64 år frakturer den vanligaste diagnosen och den utgör 37 procent av diagnoserna.
- Unga får oftare skador i händer och fingrar jämfört med övriga åldersgrupper.

Ungas arbetsskador

Denna rapport handlar om allvarliga arbetsskador bland unga. Med unga menar vi sysselsatta i åldrarna 16-25 år. Gruppen jämförs med sysselsatta i åldrarna 26-64 år. Vi har studerat statistik från AFA Försäkrings skadedatabas över skador som har inträffat under åren 2010, 2011 och 2012. (En allvarlig skada innebär att olycksfallet har lett till minst en månads sjukskrivning eller medicinsk invaliditet.) Antalet godkända arbetssjukdomar bland sysselsatta i åldrarna 16-25 år är få och har därför inte analyserats.

Vi har delat in arbetsmarknaden i sex stora yrkesgrupper: *Byggnadsarbete, Metallarbete, Yrkesförare, Försäljare inom detaljhandeln och Vård och omsorg samt övriga*. Vi har beräknat risken att råka ut för ett allvarligt olycksfall per tusen sysselsatt indelat efter ovan nämnda branscher och åldersgrupper. Vi har också studerat om ungas arbetsskador förekommer under semestertider, det vill säga under sommar och jul, vilka olycksfallsdiagnoser som drabbar unga och vilka händelser som leder till allvarliga arbetsskador.

UNGAS MÄN DRABBAS MER ÄN UNGA KVINNOR

Inom yrkesgrupper där risken för att skada sig i arbetet är relativt högre än i andra yrkesgrupper har unga ofta en ännu högre skaderisk i förhållande till sysselsatta i andra åldersgrupper.

Exempel på yrkesgrupper med hög skaderisk är bygg- och metallarbete. För yrkesgrupper med lägre skaderisk är förhållandet ofta det motsatta, det vill säga att skaderisken för unga är lägre än för sysselsatta i andra åldersgrupper.

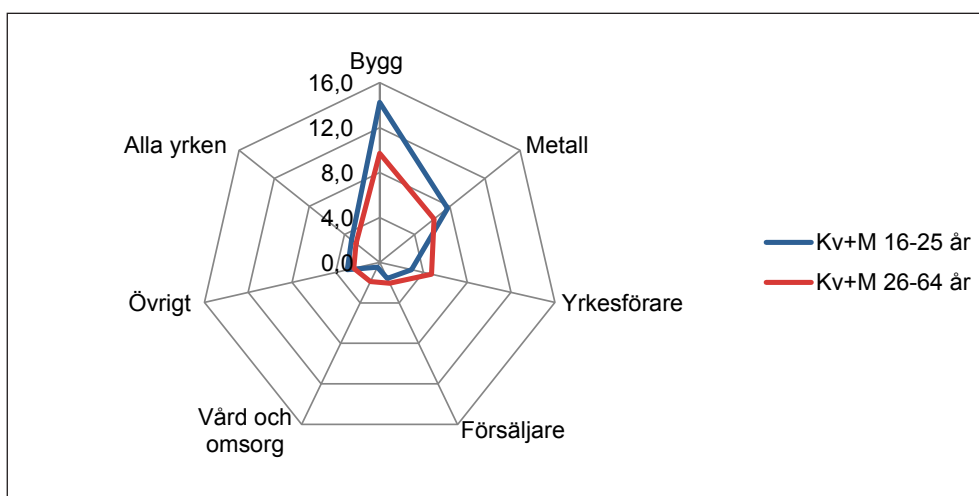
Risken att skada sig i arbetet är generellt sett något högre för unga män än för män i genomsnitt. För unga kvinnor är skaderisken ofta lägre eller lika med genomsnittet för alla kvinnor. Det beror på att yrkesgrupper med hög skaderisk är mansdominerade. (Kvinnor som arbetar i mansdominerade branscher med hög skaderisk har också hög skaderisk.).

SKADERISK PER TUSEN SYSSELSATT

I diagrammet visas skaderisken per tusen sysselsatta för två olika åldersgrupper 16-25 år och 26-64 år. Beräkningar är gjorda med statistik från Statistiska centralbyråns yrkesregister.

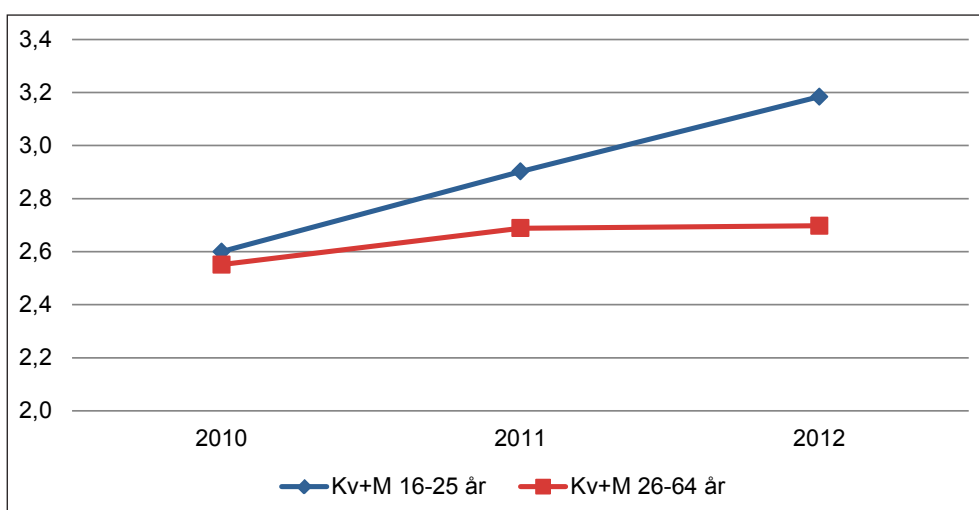
Diagrammet illustrerar att skaderisken i yrkesgrupper med hög skaderisk är högre för unga än i åldersgruppen 26-64 år. Inom bygg är skaderisken 14,2 per tusen sysselsatta för unga, för åldersgruppen 26-64 år i samma bransch är skaderisken 9,7. Inom de kvinnodominerade yrkesgrupperna vård och försäljning är dock skaderisken lägre för unga, 0,5 per tusen sysselsatt, jämfört med 1,9 per tusen sysselsatt, för de som är mellan 26 och 64 år.

Risken att råka ut för ett allvarligt arbetsolycksfall per tusen sysselsatta fördelat på åldersgrupp och yrkesgrupp, skadeår 2012, kvinnor och män.

I diagrammet nedan illustreras hur skaderisken per tusen sysselsatt har utvecklats de senaste åren. En ökning av skaderisken kan noteras i båda åldersgrupperna, men ökningen är störst bland unga.

Risken att råka ut för ett allvarligt arbetsolycksfall per tusen sysselsatta fördelat på åldersgrupp och skadeår, män och kvinnor.

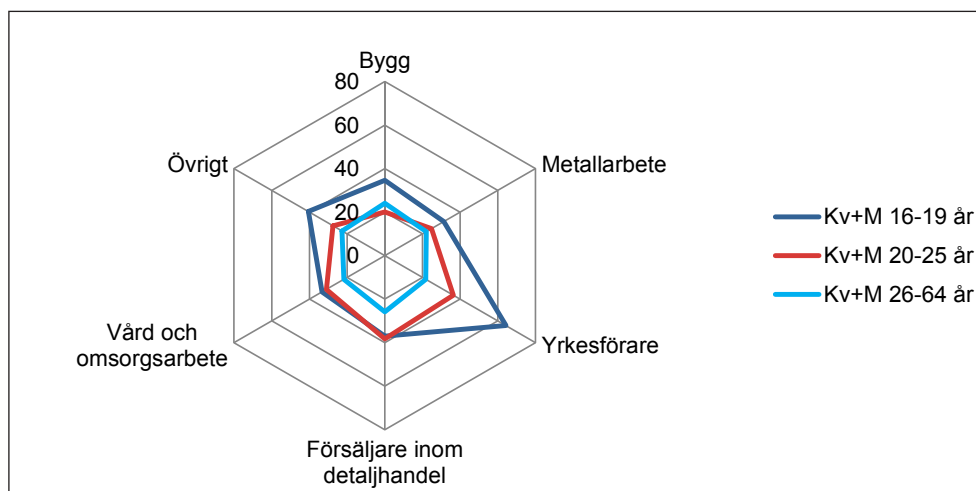
ALLVARLIGA SKADOR UNDER SEMESTERPERIODER

Här har vi delat in de unga i två åldersgrupper 16-19 år samt 20-25 år. Detta eftersom 16-19 åringarna arbetar under skollov i högre utsträckning än 20-25 åringarna.

I yrkesgrupperna med hög skadefrekvens, *bygg* och *metall*, utmärker sig inte åldersgruppen 20-25 år särskilt när det gäller om skadan har inträffat under semesterperioder däremot åldersgruppen under 20 år. Inom byggbranschen hade 35 procent av skadorna som drabbat unga under 20 år uppkommit under semestertider och inom metall 31 procent av skadorna. Det totala antalet skador i dessa grupper är dock få.

Bland försäljare hade 37 procent av skadorna uppkommit under semestern för åldersgruppen under 20 år och 38 procent i åldersgruppen 20-25 år. Bland försäljare i åldern 26-64 år hade 26 procent av skadorna uppkommit under semestertider.

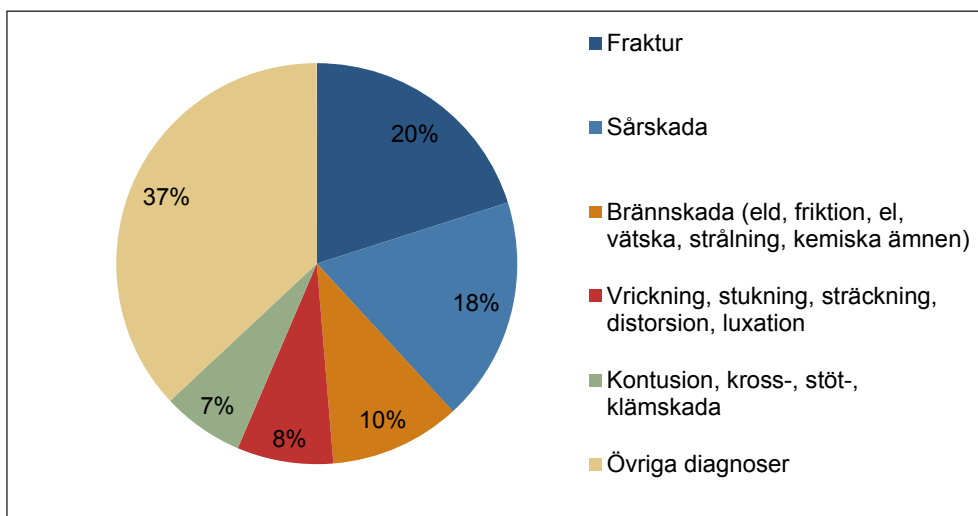
Andel av allvarliga arbetsolyckor som inträffat under semestertider fördelat på åldersgrupp och yrkesgrupp skadeår 2010-2012, kvinnor och män.

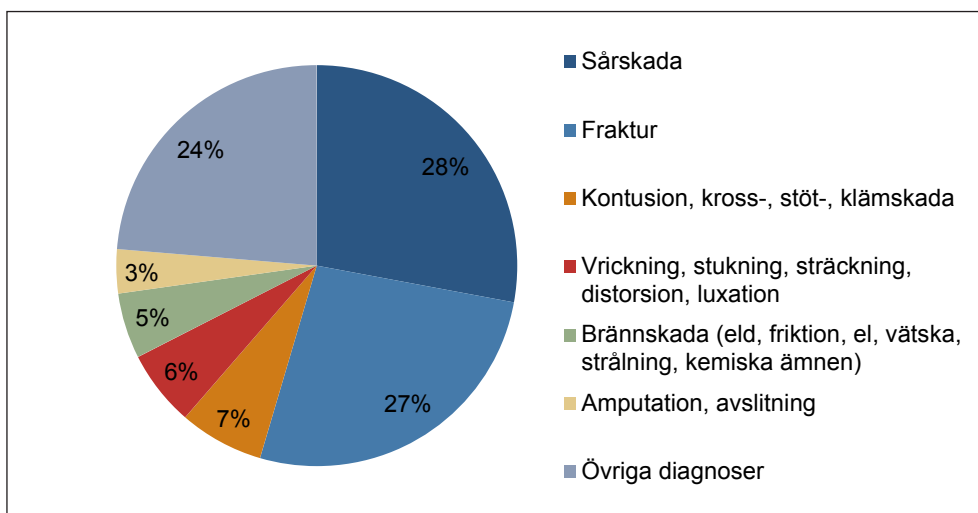
UNGA FÅR ANDRA TYPER AV SKADOR

Den vanligaste diagnosen för arbetsskador bland unga och bland unga män är *sårskador* och *frakturer* som utgör varsin fjärdedel av de ungas diagnoser. För unga kvinnor är den vanligaste diagnosen *fraktur*, därefter *sårskada* och *brännskada*. I åldersgruppen 26-64 år är frakturer den vanligaste diagnosen och står för 36 procent av diagnoserna i gruppen. Sårskador utgör 13 procent av diagnoserna i åldersgruppen 26-64 år.

De vanligaste diagnoserna vid allvarliga arbetsolyckor skadeår 2010-2012, kvinnor 16-25 år.
Antal skador: 1017

De vanligaste diagnoserna vid allvarliga arbetsolyckor skadeår 2010-2012, män 16-25 år.
Antal skador: 2571

Cirka 15 procent av alla allvarliga arbetsolyckor bland unga har uppstått i samband med *Maskiner för bearbetning och framställning* och det är den vanligaste enskilda händelsetypen bland ungas arbetsolyckor. Händelsetypen är också vanlig i yrkesgrupper som har en relativ hög skaderisk.

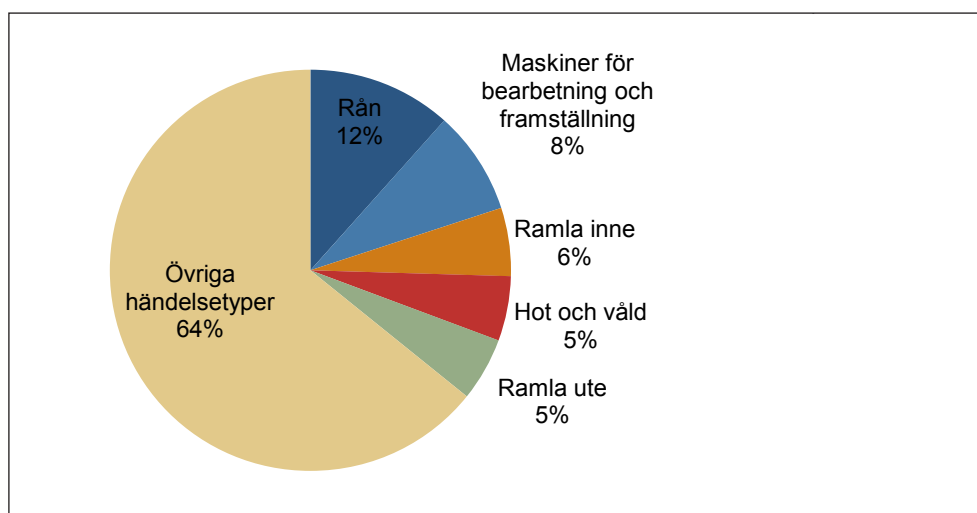
De nästa vanligaste händelsetyperna bland unga är *lasta, lossa, bära eller flytta, rån* och *skuren av kniv*. Händelserna *ramla inne* och *ramla ute* som är de vanligaste händelsetyperna i åldrarna 26-64 år kommer först på fjärde och femte plats. Fallolyckor det vill säga händelsetyperna *ramla inne*, *ramla ute*, *fall från höjd* och *fall i trappa* är sammantaget den vanligaste olycksorsaken och utgör cirka 30 procent av de allvarliga olyck-

orna bland 26-64 åringar, men bara cirka 15 procent av olyckorna bland 16-25 åringar. Fallolyckor är också en vanlig händelsetyp i yrkesgrupper med relativt låg skaderisk.

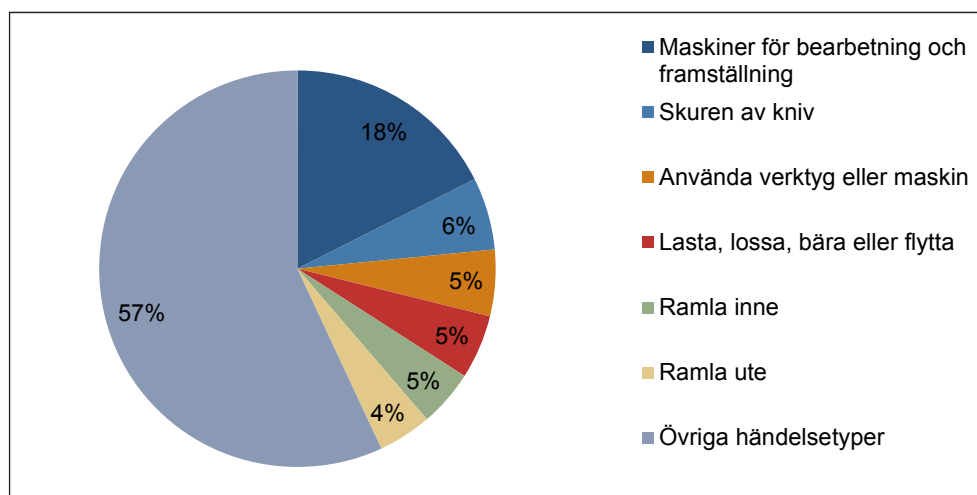
För unga män är de vanligaste händelsetyperna *maskiner för bearbetning och framställning* och *skuren av kniv* därefter kommer *använda verktyg eller maskin (handhållen)* och *lasta, lossa bära eller flytta*. *Ramla inne* är den femte vanligaste händelsetypen för unga män.

För unga kvinnor är den vanligaste händelsetypen *rån*. *Maskiner för bearbetning och framställning* kommer på andra plats och *ramla inne* på tredje plats därefter *hot och våld* och *ramla ute*. Skillnaden mellan könen beror på könsfördelningen på arbetsmarknaden.

De vanligaste händelsetyperna som leder till allvarliga arbetsolyckor skadeår 2010-2012, kvinnor 16-25 år. Antal skador 1017

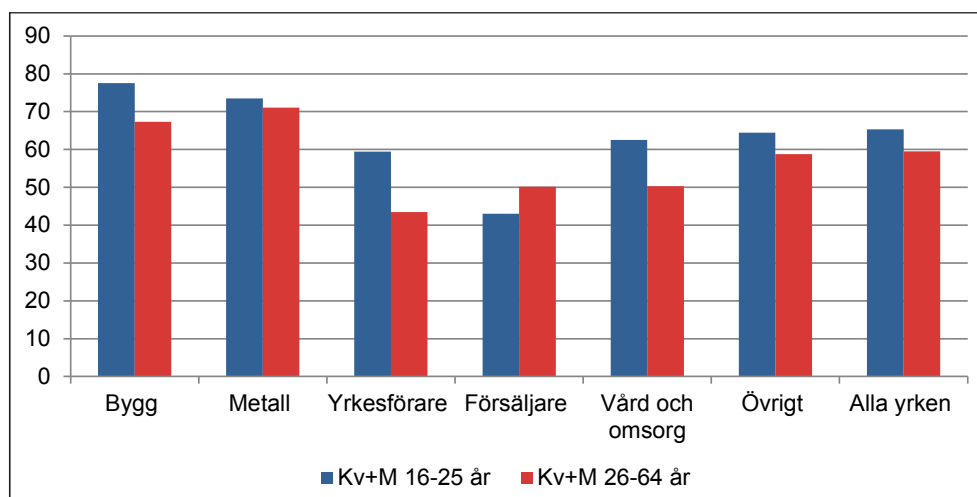

De vanligaste händelsetyperna som leder till allvarliga arbetsolyckor skadeår 2010-2012, män 16-25 år. Antal skador: 2571

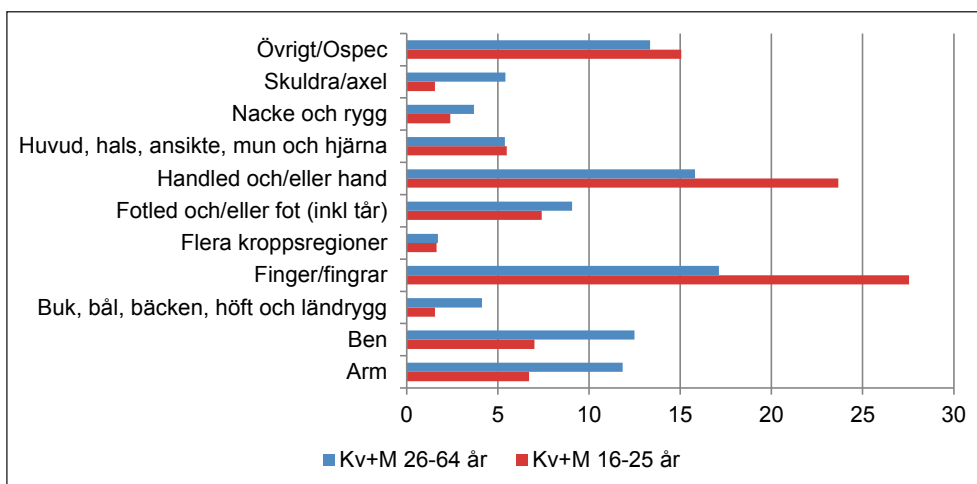
I genomsnitt har skadorna bland de unga lett till medicinsk invaliditet i något högre utsträckning än bland 26-64 åringarna, 65 procent av skadorna bland unga och 59 procent av skadorna i åldersgruppen 26-64 år gav upphov till medicinsk invaliditet. Andelen skador som lett till medicinsk invaliditet är högre bland unga i alla branscher utom bland försäljare inom detaljhandeln där andelen skador som lett till medicinsk invaliditet är lägre bland unga. Rån är en vanlig orsak till allvarliga arbetsolyckor bland försäljare i alla åldrar och leder inte till medicinsk invaliditet i särskilt stor utsträckning. Bland försäljare i den äldre åldersgruppen förekommer mer fallolyckor jämfört med i den yngre åldersgruppen. Olika typer av fallolyckor leder oftare till medicinsk invaliditet i äldre åldersgrupper jämfört med yngre.

Andel i procent av allvarliga skador som har lett till medicinsk invaliditet fördelat på åldersgrupp och bransch skadeår 2010-2012, kvinnor och män

Det är vanligare att unga får skador i fingrar jämfört med 26-64 åringar. Nästan en tredjedel, 28 procent, av de unga har fått fingerskador, bland 26-64 åringarna är siffran 18 procent. Även handskador är något vanligare bland unga, 24 procent av de ungas allvarliga skador sitter i händer eller handleder, bland 26-64 åringarna är det 16 procent av skadorna. Finger- och handskador leder något oftare till sårskador bland unga än bland övriga åldersgrupper. Samtidigt är frakturer något mindre vanligt bland unga med finger- och handskador jämfört med övriga åldersgrupper.

Lokalisation av allvarliga skador, andel av totala antalet skador i procent fördelat på åldersgrupp skadeår 2010-2012, kvinnor och män

EXEMPEL PÅ SKADEFÖRLOPP UNGA 16-25 ÅR:

Kön: Man

Yrke: Maskinoperatörer, metall- och mineralbehandling.

Händelsetyp: Maskiner för bearbetning och framställning.

Händelseförlopp: *Kontroll av verktyg i maskinens magasin.*

Klämde handen mellan verktyg och maskinen.

Diagnos: Sårskada

Konsekvenser: Mer än 3 månaders sjukskrivning.

Kön: Man

Yrke: Byggnadsarbetare

Händelsetyp: Skuren av kniv.

Händelseförlopp: *Jackade ur regel med kniv. Slant med kniven och skar mig på vänster pekfinger.*

Diagnos: Sårskada

Konsekvenser: Medicinsk invaliditet.

Skadan inträffade under sommarmånaderna.

Kön: Kvinna

Yrke: Butiksbiträde

Händelsetyp: Rån

Händelseförlopp: *Utsatt för väpnat rån med kniv och pistol.*

Diagnos: Akut stressreaktion.

Konsekvenser: Mer än 3 månaders sjukskrivning.

Skadan inträffade under jul.

Kön: Kvinna

Yrke: Vård och omsorgspersonal .

Händelsetyp: Hot och våld.

Händelseförlopp: *Skulle hjälpa brukare att ta av skorna. Brukaren blev aggressiv. Slog till med knytnäve i magen.*

Diagnos: Misshandelssyndrom

Konsekvenser Mer än 3 månaders sjukskrivning.

Tabellbilaga

1. Risken att råka ut för ett allvarligt arbetsolycksfall per tusen sysselsatt, fördelat efter yrkesgrupp, ålder, kön och skadeår.

	2010			2011			2012		
	Kv	M	Kv+M	Kv	M	Kv+M	Kv	M	Kv+M
Bygg 16-25 år	14,9	10,7	10,9	0,0	12,7	12,0	18,6	14,0	14,2
Bygg 26-64 år	9,2	10,2	10,2	5,3	10,3	10,1	8,0	9,8	9,7
Bygg 16-64 år	10,9	10,4	10,4	4,0	10,9	10,7	10,6	10,6	10,6
Metall 16-25 år	3,8	7,8	7,3	7,6	8,0	7,9	5,8	8,0	7,7
Metall 26-64 år	4,8	6,4	6,2	4,7	7,2	6,8	4,2	6,5	6,2
Metall 16-64 år	4,7	6,6	6,3	5,1	7,3	7,0	4,5	6,8	6,5
Yrkesförare 16-25 år	7,8	3,7	4,2	2,5	3,6	3,4	6,7	2,4	2,9
Yrkesförare 26-64 år	7,4	5,4	5,5	7,2	5,2	5,4	6,3	4,6	4,8
Yrkesförare 16-64 år	7,4	5,3	5,5	6,8	5,2	5,4	6,6	4,6	4,7
Försäljare 16-25 år	1,6	1,3	1,5	1,4	1,4	1,4	1,7	1,4	1,6
Försäljare 26-64 år	2,4	1,5	2,0	2,1	1,8	2,0	2,2	1,8	2,1
Försäljare 16-64 år	2,1	1,4	1,9	1,9	1,7	1,8	2,1	1,7	1,9
Vård och omsorg 16-25 år	0,5	0,2	0,4	0,7	0,7	0,7	0,5	0,4	0,5
Vård och omsorg 26-64 år	2,1	1,8	2,1	1,9	1,6	1,9	1,9	1,6	1,9
Vård och omsorg 16-64 år	2,0	1,5	2,0	1,8	1,4	1,8	1,8	1,4	1,8
Övrigt 16-25 år	1,5	3,1	2,3	1,6	3,6	2,6	1,9	4,0	2,9
Övrigt 26-64 år	1,8	2,5	2,1	1,9	2,7	2,3	1,9	2,8	2,3
Övrigt 16-64 år	1,8	2,6	2,2	1,9	2,8	2,3	2,0	2,9	2,4
Alla yrken 16-25 år	1,5	3,7	2,6	1,6	4,2	2,9	1,9	4,5	3,2
Alla yrken 26-64 år	1,9	3,2	2,6	1,9	3,4	2,7	2,0	3,4	2,7
Alla yrken 16-64 år	1,9	3,3	2,6	1,9	3,6	2,8	2,0	3,5	2,8

2. De vanligaste diagnoserna vid allvarliga arbetsolyckor bland unga i åldrarna 16-25 år. Män och kvinnor 2010-2012

	Antal olyckor
Sårskada	902
Fraktur	889
Annat definierat	403
Brännskada (eld, friktion, el, vätska, strålning, kemiska ämnen)	243
Kontusion, kross-, stöt-, klämskada	242
Vrickning, stukning, sträckning, distorsion, luxation	236
Amputation, avslitning	104
Övriga diagnoser	569
Summa	3 588

**3. De vanligaste diagnoserna vid allvarliga arbetsolyckor
bland unga kvinnor i åldrarna 16-25 år 2010-2012**

	Antal olyckor
Fraktur	204
Sårskada	184
Brännskada (eld, friktion, el, vätska, strålning, kemiska ämnen)	107
Annat definierat	90
Vrickning, stukning, sträckning, distorsion, luxation	79
Kontusion, kross-, stöt-, klämskada	67
Övriga diagnoser	286
Summa	1 017

**4. De vanligaste diagnoserna vid allvarliga arbetsolyckor
bland män i åldrarna 16-25 år 2010-2012**

	Antal olyckor
Sårskada	718
Fraktur	685
Annat definierat	313
Kontusion, kross-, stöt-, klämskada	175
Vrickning, stukning, sträckning, distorsion, luxation	157
Brännskada (eld, friktion, el, vätska, strålning, kemiska ämnen)	136
Amputation, avslitning	91
Övriga diagnoser	296
Summa	2 571

**5. De vanligaste händelsetyperna som leder till allvarliga arbetsolyckor
bland unga 16-25 år. Män och kvinnor 2010-2012**

	Antal olyckor
Maskiner för bearbetning och framställning	536
Skuren av kniv	200
Rån	190
Lasta, lossa, bära eller flytta (manuell hantering)	177
Ramla inne	175
Ramla ute	164
Använda verktyg eller maskin (handhållen)	159
Hantera dörr, port, lucka	120
Hot och våld	106
Ramla, oklart inne/ute	87
Olycka med lyftanordning inblandad	80
Brännskada	74
Något ramlar, tippar, välter eller rasar	61
Hetta, eld, explosion, svets eller el	59
Stege	57
Övriga händelsetyper	1 343
Summa	3 588

6. De vanligaste händelsetyperna som leder till allvarliga arbetsolyckor bland unga kvinnor 16-25 år 2010-2012

	Antal olyckor
Rån	118
Maskiner för bearbetning och framställning	85
Ramla inne	56
Hot och våld	53
Ramla ute	52
Övriga händelsetyper	653
Summa	1 017

7. De vanligaste händelsetyperna som leder till allvarliga arbetsolyckor bland unga män 16-25 år 2010-2012

	Antal olyckor
Maskiner för bearbetning och framställning	451
Skuren av kniv	152
Använda verktyg eller maskin (handhållen)	139
Lasta, lossa, bära eller flytta (manuell hantering)	134
Ramla inne	119
Ramla ute	112
Hantera dörr, port, lucka	76
Rån	72
Olycka med lyftanordning inblandad	68
Ramla, oklart inne/ute	61
Hot och våld	53
Stege	53
Något ramlar, tippas, välter eller rasar	50
Övriga händelsetyper	1 031
Summa	2 571

Trygghet på jobbet för fyra miljoner människor

POSTADRESS **AFA Försäkring 106 27 Stockholm** BESÖKSADRESS **Klara Södra Kyrkogata 18**
KUNDCENTER **0771-88 00 99** VX **08-696 40 00** FAX **08-696 45 45** INTERNET **www.afaforsakring.se**